



ATLAS INTERNATIONAL REFEREED JOURNAL ON SOCIAL SCIENCES

Open Access Refereed E-Journal & Refereed & Indexed
ISSN:2619-936X



Vol:5, Issue:24

2019

pp.900-904

Article Arrival Date: 01.11.2019

Published Date: 29.12.2019

BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR YÜKSEKOKULUNDA OKUYAN ÖĞRENCİLERİN SOSYAL BENLİK ALGISININ İNCELENMESİ (ADİYAMAN İLİ ÖRNEĞİ)

INVESTIGATE THE SOCIAL SELF-PERCEPTION LEVELS OF SCHOOL OF PHYSICAL EDUCATION AND SPORTS STUDENTS (SAMPLE OF ADİYAMAN PROVİNCE)

Dr. Öğr. Üyesi Hande İNAN

Adıyaman Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği,
Adıyaman/Türkiye

Öğr. Gör. Dr. Emine KARAKAPLAN ÖZER

Adıyaman Üniversitesi, Yabancı Diller Yüksekokulu, Yabancı Diller Bölümü, Adıyaman/Türkiye

Öğr. Gör. Gamze MURATHAN

Adıyaman Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, Beden Eğitimi Öğretmenliği Bölümü,
Adıyaman/Türkiye

Doi Number : <http://dx.doi.org/10.31568/atlas.393>

Article Type : [Research Article](#)



ÖZET

Bu çalışmanın amacı Adıyaman Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulunda öğrenim gören öğrencilerin sosyal benlik algısı düzeylerini çeşitli değişkenlere göre incelemektir. Araştırmanın örneklem grubunu Adıyaman Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulunda öğrenim gören öğrencilerden, 73 kadın 123 erkek olmak üzere toplam 196 gönüllü öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmada veri toplama aracı olarak, araştırmacı tarafından geliştirilen “Kişisel Bilgi Formu” ve Şahin ve ark. (1994) tarafından geliştirilen “ Sosyal Karşılaştırma Ölçeği” kullanılmıştır. Elde edilen veriler SPSS 22.00 paket programı ile analiz edilmiştir. Verilerin istatistiksel analizinde; Mann Whitney U testi istatistiksel yöntem kullanılmıştır. Araştırmada elde edilen bulgulara göre, öğrencilerin cinsiyet ve okudukları bölüm değişkenleri ile sosyal benlik algısı puanlarının arasında anlamlı bir farklılık olmadığı sonucuna varılmıştır. Ayrıca öğrencilerin yaş değişkeni ile sosyal benlik algısı puanları arasında anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Benlik, Sosyal Benlik, Sosyal Karşılaştırma, Beden Eğitimi

ABSTRACT

The aim of this study is to investigate the social self-perception levels of the students studying at Adıyaman University School of Physical Education and Sports according to various variables. The sample group of the study consisted of 196 volunteer students, 73 female and 123 male, from the students of Adıyaman University School of Physical Education and Sports. The “Personal Information Form” developed by the researcher as a data collection tool and Şahin et al. (1994) developed by the ‘Social Comparison Scale’ was used. The data were analyzed with SPSS 22.00 package program. In the statistical analysis of the data; Mann Whitney U test statistical method was used. According to the findings of the study, it was concluded that there was no significant difference between gender and department variables and social self-perception scores. In addition, there was a significant difference between the age variable and social self-perception scores of the students.

Keywords: Self, Social Self, Social Comparison, Physical Education

1.GİRİŞ

Sosyal açıdan gelişim sürecinde insanlar zihinsel, fiziksel ve duygusal açıdan da gelişme gösterirler. Toplumda çevresi ile etkili iletişim kurabilen bireylerin sosyal gelişimleri de sağlıklı olur. Bu sosyal gelişim sürecinde gelişen bir olgu da “benlik” olgusudur. Benlik, bir

bireyin kendini algılama şekli, kim ve ne olduğuna, kimliğine ilişkin düşüncesidir. Köknel (1995)'e göre ise benlik kişinin kendisinin öğrenme, eğitim ve insanlar arası etkileşimle geliştirdiği, onu öteki bireylerden ayırt eden ve kişiliğini belirleyen temel kişilik boyutu, bilinçli ruhsal süreçler bağlamıdır. Benlik güçlendikçe bireyin kişiliği de güçlenir.

Rogers'ın kişilik kuramında benlik ve benlik kavramı çok önemli bir yer tutmaktadır. Rogers'a göre benlik ilişkin algılamalarını belirleme şeklidir. Benlik, fenomenal alanın bilinçli bölümüdür. İnsanın algılamalarının tümü, algısal alanın zeminini oluşturmaktadır (Gün, 2006). Cevher ve ark. (1997) akademik benlik saygısının, çocuğun diğer sınıf arkadaşları içinde kendi öğrenme yeteneğini nasıl gördüğü olarak tanımlanabileceğini belirtmektedir. Akademik benlik saygısı, çocuğun okul ortamında çevreyle etkileşmesi ve çevreyi dikkatle incelemesi ve bu şekilde etkili bir biçimde değişikliklere uyum sağlayışını gösterir. Sosyal benlik; aile, arkadaş ve toplumdaki diğer insanlarla iletişim yeteneği, diğerlerinin sorusunu alma, ilişkileri başlatma, sürdürme ve sona erdirmeye, çatışmalarla başa çıkma ve çözüm yolları bulma, otoriter ve diğer kişilerle ilişkiler, grup içinde çalışma, başkalarına yardım etme ve negatif duygularla baş edebilmek için diğerlerinden yardım alma davranışlarını içermektedir.

Birey benlik gelişimi sürecinde zaman zaman kendisini diğer insanların gözleri ile görür, diğer insanlardan gelen olumlu ya da olumsuz tepkiler sonucunda benliğini ve davranışlarını değiştirebilir yeni bir benlik yaratabilir. Bu durum sosyal olayların ve toplumdaki diğer bireylerin benlik gelişimi üzerindeki etkisinin önemini gözler önüne sermektedir. Sosyal karşılaştırma kuramı benlik kavramını açıklamada önemli rol oynamaktadır. Çünkü benliğin oluşumu ve gelişimi sürecinde yaşadığımız sosyal olaylar ve etkileşimler bireylerin kendilerini tanımlamalarına olanak sağlamıştır. Bireylerin kendi kişiliğine ilişkin kanılarının toplamı, kendini tanıma ve değerlendirme biçimi olan benlik algısını etkileyen çeşitli etkenler vardır (Sayiner ve ark. 2007). Beden eğitimi ve spor da bu etkenlerden biridir.

Festinger (1954) tarafından Sosyal Karşılaştırma Kuramı ortaya atılmış ve "sosyal karşılaştırma" bireylerin başkaları ile kıyaslandığında kendisini çeşitli boyutlarda nasıl gördüğüne ilişkin algısı olarak tanımlanmıştır. Sosyal karşılaştırmayı etkileyen faktörler arasında, özellikle ergenlik ve gençlik döneminde ortaya çıkan ve ilerleyen yaşlarda da devam eden vücut imgesine yönelik kaygılar yer almaktadır. Vücut imgesine bağlı olarak bireyler, özellikle erkekler, uzunluk, hız, kuvvet, dayanıklılık gibi spor ortamında sporcunun başarısını doğrudan etkileyen özelliklerini sosyal karşılaştırma yaparken kullanmaktadır (Gilbert ve ark.1991).

Bireyler sosyal etkileşimin bir sonucu oluşan karşılaştırmalara bağlı olarak benliklerini geliştirirler. Ancak, bireylerin çeşitli ortamlarda, okul, spor, iş vb. sosyal karşılaştırmalar yapması olumlu ya da olumsuz sonuçlara neden olabilir. Bu sonuçlara bağlı olarak sosyal karşılaştırmaların, bireyin olumlu ya da olumsuz benlik geliştirmesi üzerinde etkisi olduğu söylenebilir. Bireylerin kendi kişiliğine ilişkin kanılarının toplamı, kendini tanıma ve değerlendirme biçimi olan benlik algısını etkileyen çeşitli etkenlerden bir tanesi de beden eğitimi ve spordur. Beden eğitimi ve sporun bireylerin fiziksel gelişimlerine katkısı yanında olumlu kişilik geliştirmeleri üzerinde de etkisi vardır. Spor, fiziksel gelişimin sağlanması yanı sıra insanların kişiliklerini olumlu yönde şekillendiren bir kavramdır. Bununla birlikte sporun bireylerin psiko-sosyal gelişimlerdeki olumlu etkisi de bilinmektedir. Aynı olumlu etkinin bireylerin kendi benliklerini tanımlarken de ortaya çıkıp çıkmadığı konusunda, özellikle beden eğitimi ve spor alanında araştırma bulunmamaktadır.

Tüm bu bilgiler ışığında bu araştırmanın amacı, beden eğitimi ve spor yüksekokulu'nda öğrenim gören öğrencilerin sosyal benlik algısı düzeylerini çeşitli değişkenler açısından incelenmesidir.

2.YÖNTEM

Bu bölümde araştırma modeli, araştırma evreni, araştırmada kullanılan veri toplama araçları ve elde edilen verilerin çözümlenmesinde kullanılan istatistiksel yöntemlerden bahsedilmektedir.

2.1.Araştırma Modeli

Araştırma, tarama modelinde olup, betimsel bir nitelik arz etmektedir. Tarama modeli, geçmişte ya da günümüzde var olan bir durumu olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlamaktadır (Karasar, 2012).

2.2.Çalışma Grubu

Araştırmanın evrenini 2019-2020 eğitim/öğretim yılı güz yarıyılında, Adıyaman Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulunda öğrenim gören öğrenciler oluşturmaktadır. Örneklem seçimi yapılırken tesadüfi örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Tesadüfi örnekleme yöntemi çalışma evrenindeki her kişinin eşit seçilme şansının olduğu örnekleme yöntemidir (Arlı ve Nazik, 2004). Örneklem grubunu, 123 erkek ve 73 kadın olmak üzere toplam 196 gönüllü öğrenci oluşturmaktadır.

2.3.Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplama amacı ile araştırmacılar tarafından hazırlanan Kişisel Bilgi Formu ile Gilbert ve ark. (1991) tarafından kişilerin kendilik algılarını ölçmek amacı ile iki kutuplu 5 özellik içerecek biçimde hazırlanan “Sosyal Karşılaştırma Ölçeği (SKÖ) – Social Comparison Scale (SCS)” kullanılmıştır (10, 11, 12). Ölçek Şahin ve Şahin (1992) tarafından Türkçe uyarlamasının yapımı aşamasında bir özellik daha eklenerek (başarısız-başarılı) 6 maddelik ve son olarak 1994 yılında Şahin ve Durak tarafından bazı maddelerin eklenmesi ile 18 maddelik bir ölçek haline getirilmiştir. 1–6 arasında puanlanan Likert tipi ölçekte yüksek puanlar olumlu, düşük puanlar ise olumsuz benlik algısını ifade etmektedir. Ölçekten alınabilecek en yüksek puan 108, en düşük puan ise 18’dir. Bu ölçekteki maddeler, 1. Yetersiz - Yeterli 2. Beceriksiz - Becerikli 3. Başarısız - Başarılı 4. Sevilmeyen Biri - Sevilen Biri 5. İçedönük – Dışadönük 6. Yalnız - Yalnız Değil 7. Dışta Bırakılmış - Kabul Edilmiş. 8. Sabırsız – Sabırlı 9. Hoşgörüsüz - Hoşgörülü 10. Söylenileni Yapan - İnsiyatif Sahibi 11. Korkak - Cesur 12. Kendine Güvensiz - Kendine Güvenli 13. Çekingen - Atılgan 14. Dağınık- Düzenli 15. Pasif - Aktif 16. Kararsız - Kararlı 17.Antipatik - Sempatik 18. Boyun Eğici - Hakkını Arayıcı olarak oluşturulmuştur.

2.4.Verilerin Analizi

Veri toplama işlemleri tamamlandıktan sonra elde edilen tüm veriler gerekli istatistiksel işlemlerin yapılması amacıyla hazır hale getirilerek SPSS 22.00 paket program kullanılmıştır. Ölçek ve kişisel bilgilerle ilgili verilerin çözümlenmesinde Mann Whitney U testi kullanılmıştır.

3.BULGULAR

Araştırmanın amacına uygun olarak yapılan analizler sonucunda elde edilen bulgular aşağıda sunulmuş ve değerlendirilmiştir.

Tablo 1. Sosyal Benlik Algısı Puanlarının Cinsiyete Göre Mann Whitney U Testi Sonuçları

Cinsiyet	n	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	p
Erkek	123	102,21	12571,50	4033,500	,234
Kadın	73	92,25	6734,50		

Tablo 1 incelendiğinde araştırmaya katılan öğrencilerin cinsiyete göre Sosyal Benlik Algısı düzeylerini belirlemek amacıyla yapılan Mann Whitney u testine göre anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir. ($p=,234>0,05$).

Tablo 2. Sosyal Benlik Algısı Puanlarının Yaşa Göre Mann Whitney U Testi Sonuçları

Yaş	n	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	p
18-20 yaş	106	113,83	12065,50	3145,500	,000
21-23 yaş	90	80,45	7240,50		

Tablo 2 incelendiğinde araştırmaya katılan öğrencilerin yaşa göre Sosyal Benlik Algısı düzeylerini belirlemek amacıyla yapılan Mann Whitney u testine göre anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir. ($p=,000<0,05$).

Tablo 3. Sosyal Benlik Algısı Puanlarının Okudukları Bölüme Göre Mann Whitney U Testi Sonuçları

Bölüm	n	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	p
Öğretmenlik	85	98,65	8385,50	4704,500	,974
Antrenörlük	111	98,38	10920,50		

Tablo 3 incelendiğinde araştırmaya katılan öğrencilerin okudukları bölüme göre Sosyal Benlik Algısı düzeylerini belirlemek amacıyla yapılan Mann Whitney u testine göre anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir.

4.TARTIŞMA ve SONUÇ

Bu çalışmanın amacı Adıyaman Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulunda öğrenim gören öğrencilerin sosyal benlik algısı düzeylerini çeşitli değişkenlere göre incelemektir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin cinsiyet değişkenine göre sosyal benlik algısı düzeylerinde anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir. Bilbek ve Yılmaz (2012) yaptıkları araştırmada kadın öğrencilerin sosyal karşılaştırma puanlarının erkeklerle kıyaslandığında daha yüksek olduğu sonucuna varılmıştır. Sezer ve Oğuz'un (2010) üniversite öğrencileri ile yaptıkları araştırmada cinsiyet açısından sosyal karşılaştırma puanları kadınlar lehine farklı bulunmuştur. Benzer şekilde Sayiner ve ark. da (2007) üniversite öğrencilerinin sosyal karşılaştırma düzeylerine yönelik yaptıkları araştırmada, kadın öğrencilerin "başarılı" özelliğini, erkek öğrencilerin ise "cesur" özelliğini kendilerini karşılaştırırken daha fazla oranda seçtiklerini belirtmiştir. Bu araştırma bulgusu mevcut araştırma bulguları ile çelişmektedir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin yaş değişkenine göre sosyal benlik algısı düzeylerinde 18-20 yaş grubu öğrencisinin, 21-23 yaş grubu öğrencisine göre daha yüksek puan aldığı sonucuna varılmıştır. Sayiner ve ark. da (2007) yaptıkları çalışmada, üniversite öğrencilerinin sosyal karşılaştırma düzeylerine yönelik yaptıkları araştırmada, öğrencilerin yaş değişkenine göre sosyal benlik algı düzeylerinde anlamlı bir farklılık olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu araştırma bulgusu, mevcut araştırma bulgusunu destekler niteliktedir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin okudukları bölüme göre sosyal benlik algısı düzeylerine göre anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir. Bilbek ve Yılmaz (2012) yaptıkları araştırmada sosyal benlik algısı puanlarının öğrenim gördükleri bölüme göre anlamlı bir farklılık olmadığı sonucuna varılmıştır. Bu araştırma bulgusu mevcut araştırma bulgusunu destekler niteliktedir. Sayiner ve ark. da (2007) yaptıkları çalışmada, üniversite öğrencilerinin sosyal karşılaştırma düzeylerine yönelik yaptıkları araştırmada, öğrencilerin okudukları bölüme göre sosyal benlik algı düzeylerinde anlamlı bir farklılık olduğu sonucuna varılmıştır. Bu araştırma bulgusu, mevcut araştırma bulgusu ile çelişmektedir.

Sonuç olarak, bu çalışmada elde edilen bulgular Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulunda öğrenim gören öğrencilerinin sosyal karşılaştırma düzeylerinin çeşitli değişkenlere bağlı olarak değiştiğini ya da değişmediği sonucuna varılmıştır. Çalışmada incelenen değişkenlerin yanı sıra daha çeşitli değişkenlerle sosyal benlik algı düzeyleri açısından beden eğitimi ve spor ortamındaki etkisinin daha fazla araştırma yapılarak incelenmesi önerilmektedir. Beden eğitimi ve sporun bireyin kendini değerlendirmede, ayrıca öğrencilerin arkadaş grupları ile yapılabilecek çeşitli çalışmalarla çeşitli ortamlarda bulunarak üniversite kapsamında sunulması, öğrencilerin olumlu benlik geliştirmelerine de yardımcı olacaktır.

KAYNAKÇA

Bilbek. M. & Yılmaz ,Y.,C. (2012). Beden Eğitimi Ve Spor Yüksekokulu Öğrencilerinin Sosyal Karşılaştırma Düzeylerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. Ankara Üniv Spor Bil Fak, 2014, 12 (2), 105-112.

Cevher, F. N., Buluş, M. (2006). Okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden 5-6 yaş çocuklarında akademik benlik saygısı. *DEÜ Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20, 28-39.

Festinger LA. (1954): Theory of Social Comparison Processes. *Human Relations*, 7 (117), 117-140, 1954.

Gilbert P, Allan S, Trent D. (1991): *A Social Comparison Scale: Psychometric Properties and Relationship to Psychopathology*. *Personality and Individual Differences*, 19 (3), 293-299.

Gün, E. (2006). Spor yapanlarda ve yapmayan ergenlerde benlik saygısı. Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi. Çukurova Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü.

Karasar, N. (2012). Bilimsel araştırma yöntemi, Ankara, Nobel Yayın Dağıtım.

Köknel, Ö. (1995). Hoşgörünün Ruhsal-Toplumsal Temelleri. Hoşgörü ve Eğitim. T. E. D. Yay. Ankara.

Saymer B, Savaşan E, Sözen D, Köknel Ö. (2007). *Yüksek Öğretim Gençliğinin Benlik Algısının Çeşitli Değişkenlere Göre İncelenmesi: İstanbul Ticaret Üniversitesi Örneği*. *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 6 (11), 253-265.

Sezer Ö, Oğuz V. (2010). Üniversite Öğrencilerinin- de Kendilerini Değerlendirmelerinin Ana Baba Tutumları ve Bazı Sosyo Demografik Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 18(3), 743-758.